

Van observatie naar beeld.
De kracht van de toe-eigening.
Anneke Haane

Van observatie naar beeld.

De kracht van de toe-eigening.

Anneke Haane

Ik zie mijn artistieke praktijk als een onderzoek; een artistiek onderzoek naar mijn omgeving, dat start vanuit een getrainde kijkwijze. Het kijken dient als methode voor een aandachtige analyse en interactie met de omgeving. Vanuit deze kijkwijze ontstaat voor mij een beeld dat zich verhoudt tot de ruimte. Ik observeer een ruimte en bewerk deze door bijvoorbeeld het schilderen van de vloer of het accentueren van een verwarmingsbuis door middel van kleur. Ruimte en beeld vormen voor mij zo samen een nieuwe kijkervaring.

Door de sluiting van de academie is mijn omgeving drastisch veranderd. De witte muren, grijze vloeren en verwarmingsbuizen van de academie hebben plaats gemaakt voor de buitenwereld.

Ik besloot te gaan wandelen. Het wandelen stelt mij in staat op aanwezig en aandachtig te zijn naar de constant veranderende omgeving. Ik onderzoek als het ware mijn beeldend werk in de natuur. Dat wil zeggen: ik kijk op dezelfde manier naar de natuur als naar mijn beeldend werk. Het beeld dat eerder ontstond in een witte en grijze omgeving, ontstaat nu door mijn observaties in de natuur.

Mijn wandeling op 19 maart 2020 dient als vertrekpunt om te reflecteren op het beeldend werk dat ontstaat vanuit mijn observeren. De natuur is tijdens mijn wandeling de drager. Die drager zorgt voor een kader van het beeld en stelt condities. Deze condities dienen als uitgangspunt en bepalen de uiteindelijke verschijningsvorm van het beeld. De drager is de (natuurlijke) omgeving waarin de vlakken, lijnen en vormen een relatie met elkaar aangaan.

Wandeling 19 maart 2020,

Hout:

Een stuk hout trok mijn aandacht.

Ongeveer twee meter lang en waarschijnlijk afgebroken van een boom.

Een ruw en grauw stuk hout.

De lijnen in het stuk hout vormen een spel.

Het hout wordt een bewegelijk vlak.

De groeves in het hout worden lijnen.

Hout, wandeling 19 maart 2020.

Toen ik verder liep, begon ik meer composities te ontdekken in het landschap. Een hut gebouwd van stokken en een stuk stof, werden een compositie van lijnen en vlakken. Een houten hek met daarachter ijzerwerk wordt een spel van strakke en soepele lijnen. De natuur vormt hier een speelsheid. De beelden lijken door hun omgeving te worden opgezogen.

Tijdens het wandelen en kijken in de natuur begon ik mijzelf een aantal dingen af te vragen. “Wie is de maker van het beeld? Is de natuur de maker of ben ik dat?” De natuur geeft mij het beeld om van te genieten en naar te kijken, ik maak het beeld terwijl ik ernaar kijk. Vanuit mijn verwondering en een getrainde kijkwijze laat ik de elementen spreken en ontstaat er voor mij een beeld. Een hek wordt een vlak met lijnen. Een paal wordt een vorm. Het hek en de paal staan naast elkaar en gaan een relatie met elkaar aan. Het vlak, de lijnen en de vorm hebben een bepaalde relatie tot elkaar. Deze relatie is de compositie.

De manier hoe ik naar het hierboven beschreven stuk hout kijk, vertrekt vanuit dezelfde kijkwijze waaruit mijn beeldend werk ontstaat. Ter verduidelijking zal ik mijn ateliersituatie van 11 februari 2020 beschrijven:

Een stuk schuim.

Overgoten met dikke verf, de verf valt over het stuk schuim heen en druipt dik op de grond. Het schuim lijkt in een plas verf te staan. De dikke verf is groen.

Het groen steekt te veel af met de witte vloer, waardoor ik met wit over het opgedroogde en gebarsten groene vlak schilder. De groene kleur schemert nog lichtjes door de witte laag heen.

Het beeld is saai. Er is te weinig spanning. De balans klopt niet. Ik snijd het bovenste gedeelte van het vlak af. Het schuimt wordt hierdoor weer zichtbaar met hierlangs de nog zichtbare groene laag. Het groen geeft een subtiele spanning en trekt het vlak verder in zijn balans.

Schuim, ateliersituatie 11 februari 2020.

Ook in mijn atelier zorgt de drager voor een kader van het beeld en stelt condities. Deze condities dienen als startpunt en bepalen de uiteindelijke verschijningsvorm van het beeld. De drager is de omgeving waarin de vlakken, lijnen en vormen een relatie met elkaar aangaan. Elke omgeving/ruimte heeft andere condities, waardoor het beeld een andere verschijningsvorm aanneemt. Een nieuwe drager is dan ook een belangrijk onderdeel van mijn maakproces.

Het eerder beschreven stuk hout en het stuk schuim bevinden zich beide in een andere omgeving en nemen hierdoor dan ook een andere verschijningsvorm aan. Maar anders dan het puur observeren in de natuur, grijp ik als maker in op de situatie in het atelier.

Ik observeer de omgeving. Ik kijk naar stopcontacten, buizen, vensterbanken, groeven in de vloer en vlekken op de muur. Een stopcontact wordt een vlak, die een bepaalde vorm aanneemt. Een buis wordt een lijn, een ronde lijn en steekt uit de muur. Groeven in de vloer worden lijnen. Vlekken op de muur worden vormen. De vormen, vlakken en lijnen verschijnen naar mij. De vormen, vlakken en lijnen hebben/krijgen elk hun eigen positie in de ruimte.

Er ontstaat een drang om de elementen te laten spreken. Ik zoek naar een balans en spanning in de compositie. Hoe kan ik die vlek op de muur meer naar voren laten komen? Hoe kan ik zorgen dat een vlek de juiste positie inneemt? Ik kijk, reageer, plaats en verwijder net zolang tot de vlek begint te spreken en de juiste positie inneemt in de ruimte. Er ontstaat een beeld, dat zich verhoudt tot de ruimte, maar waar tegelijkertijd de ruimte ook het beeld is.

Het observeren, zet ik in als onderzoek. Het handelen, ingrijpen op de observatie vormt het uiteindelijke beeld. Het kijken dient als een methode voor een aandachtige interactie met mijn omgeving. Mijn beeldend werk maakt geen verhaal zichtbaar, maar een observatie van de ruimte: een vorm van kijken naar de spanning en balans tussen de elementen en de positie tot die ruimte.